

p l a n d a g 2 0 2 4

Storm en stilte

Hoog- en laagdynamische processen in de
maatschappij en ons vakgebied

Zwijndrecht, 30 mei 2024

Rapport van de Jury voor de PlanDag-prijs 2024

De PlanDag-prijs 2024 wordt mede mogelijk gemaakt door Antea Group.

p l a n d a g 2 0 2 4

JURYVERSLAG PLANDAGPRIJS

De PlanDag 2024 vindt plaats op 30 mei 2024 bij 't Waaigat in Zwijndrecht (BE) en handelt over het thema "Storm en stilte". Ruimtelijke professionals uit Nederland, Vlaanderen en Brussel krijgen er een forum om in discussie te gaan over mogelijkheden tot systeem- en regimeverandering in het ruimtelijk domein.

Deelnemers werden via een open call voor bijdragen (papers, opinies en praktijkbesprekingen) uitgenodigd om voor 28 februari 2024 een abstract en vervolgens uiterlijk 15 april 2024 de volledige bijdrage in te dienen. Auteurs van papers konden aangeven een gooi te willen doen naar de PlanDag-prijs 2024. Het bestuur van de PlanDag heeft uiteindelijk zeven papers ontvangen die meedingen naar deze PlanDag-prijs.

De papers werden beoordeeld door een jury bestaande uit:

Tim Devos (UGent en Endeavour – BE),

Franziska Quashning (Vlaamse Vereniging voor Ruimte en Planning – BE), voorzitter van de jury en
Mattijs van Maasakkers (Ohio State University en TNO – NL).

Lieve Custers trad namens het PlanDag-bestuur op als secretaris van de jury.

Gezien de hoeveelheid inzendingen werd er gekozen om de jury te laten plaatsvinden in één ronde. In deze ronde heeft elk jurylid de zeven papers gelezen en dus werd iedere paper onafhankelijk door alle juryleden beoordeeld. Elk jurylid nomineerde de naar haar/zijn mening twee beste papers voor de PlanDag prijs. De jury waardeert de diversiteit aan onderwerpen in de papers, waarmee alle betrokken auteurs een mooie bijdrage leveren aan het ruimtedebat.

Dit is het overzicht van de papers die hebben deelgenomen aan de PlanDag prijs:

- H. Bieseman, M. Bienstman, A. Pisman: Eindelijk vertraging van de Vlaamse verharding? Of zitten we slechts in het oog van de storm?
- B. D'Haeseleer: Darwins democracy. Will energy abundancy lead to the continuous broadening of citizenship?
- S. Van Eupen, S. Puynen: Het Nationaal Park Scheldevallei - een ruimtelabo met het natuurlijk landschap als planningsbenadering
- E. Janssens en G. Stalenhoef: Gebiedswerking als verbinding tussen storm en stilte. Bouwstenen uit 100 strategische projecten voor een doorgedreven uitvoering van het beleid
- I. Loris: Is een 'bouwturbo' nodig? Over realisatiegraden en bouwsnelheid
- H. Struben en P. Rijnaarts: Er worden nog planologische kathedralen gebouwd
- T. Vanoutrive: De opvallende stilte in de storm. Een dialoog over planningstheorie en competenties

De juryleden hebben elke paper een score gegeven op basis van vier criteria: (a) originaliteit van de invalshoek, (b) inhoudelijke kwaliteit, (c) helderheid van de gedachtegang en (d) betekenis voor zowel de Vlaamse/Brusselse als de Nederlandse planningspraktijk. Per criterium kon een jurylid maximaal 5 punten toekennen. De punten zijn bij elkaar opgeteld, zodat elke paper een maximale score van 20 punten per jurylid kon krijgen. De som van de scores van alle juryleden tezamen (een paper kan dus maximaal 80 punten behalen) bepaalt de finale rangorde. De juryleden hebben een inhoudelijke toelichting bij hun score gegeven, waarvan u in wat volgt de samenvatting kan lezen.

H. Bieseeman, M. Bienstman, A. Pisman: Eindelijk vertraging van de Vlaamse verharding? Of zitten we slechts in het oog van de storm?	37 /60	62 %
--	--------	------

Bieseeman et al. kiezen voor een relevant en veelbesproken onderwerp. Dat is daardoor niet erg vernieuwend, maar het gepresenteerde overzicht van trends en dynamieken met betrekking tot ruimtebeslag en verharding is interessant en vormt een goed startpunt voor verdere reflectie op de constataatie of de storm 'stilaan gaat liggen'. De jury is van mening dat de implicaties minder helder zijn en dat het toevoegen van bredere reflecties op het thema de paper sterker had kunnen maken.

H. Struben en P. Rijnaarts: Er worden nog planologische kathedralen gebouwd	37 /60	62 %
---	--------	------

Struben en Rijnaarts geven een fascinerend retroperspectief op de planologische processen die resulteerde in IJburg. De jury onderschrijft dat het belangrijk is om ook de successen van grote ruimtelijke projecten te vieren en eruit te leren. De paper toont op die manier dat deze projecten een katalysator kunnen zijn voor vernieuwende praktijken (i.e. de MER-beoordeling). Doordat de aanbevelingen vooral gebaseerd zijn op anekdoten uit het project, mist de paper echter diepgang en een bredere kritische insteek.

B. D'Haeseleer: Darwins democracy. Will energy abundance lead to the continuous broadening of citizenship?	38 /60	63 %
--	--------	------

In de paper behandelt D'Haeseleer op een provocatieve en ietwat meanderende wijze een interessante insteek over de relatie tussen democratie en energie. Het is een zeer goed gedocumenteerde exploratie met een breed scala aan literatuur. Maar de jury is van mening dat net hierdoor de paper ook erg dens is als tekst en daardoor moeilijk toegankelijk. De scenario's die worden gepresenteerd in het sluitstuk van de paper zijn interessant en mochten daarom ook meer uitgewerkt worden. Hierdoor is het minder duidelijk wat deze exploratie betekent voor de huidige democratische systemen en hoe hiermee concreet aan de slag te gaan. Als laatste mist de jury een meer expliciete reflectie naar het thema van de PlanDag.

S. Van Eupen, S. Puynen: Het Nationaal Park Scheldevallei - een ruimtelabo met het natuurlijk landschap als planningsbenadering	44 /60	73 %
---	--------	------

Van Eupen en Puynen leveren met hun paper een gefundeerd pleidooi voor – en de beschrijving van – de landschapsbiografie als een grensobject. Het is een erg relevante aanpak voor planners en ontwerpers om het landschap als planningsbenadering naar voren te schuiven. In deze aanpak wordt er automatisch naar de grotere schaal gekeken en wordt met dit perspectief de blik gericht op de schaal die essentieel is om ecosystemen te herstellen en verschillende planningsinitiatieven op elkaar

af te stemmen. Door het landschap als verbindend kader naar voren te schuiven wordt er voor een naadloze samenhang gezorgd tussen projecten wat leidt tot betere samenwerkingen en meer kwalitatieve ruimtelijke ordening. Ondanks dit waardevolle en relevante perspectief, zijn in de paper van Van Eupen et al. de scope en de doelstelling minder helder. Bovendien is de jury van mening dat de implicaties van de landschapsbiografie meer verdieping vragen. De paper heeft er baadt bij om op een gestructureerde manier deze implicaties meer gedetailleerd te beschrijven.

I. Loris: Is een 'bouwturbo' nodig? Over realisatiegraden en bouwsnelheid	45 /60	75 %
---	--------	------

De bijdrage van Loris kenmerkt zich door een nadrukkelijk vergelijkend perspectief tussen Nederland en Vlaanderen. Hoewel de methodologische vragen bij een dergelijke analyse makkelijk de overhand zouden kunnen krijgen, biedt Loris een praktisch en robuust kader met interessante inzichten en conclusies. Deze creative doch rigoreuze vergelijkende analyse brengt verschillende vormen en bronnen van data bij elkaar om op die manier interessante contrasten te beschrijven wat de centrale kracht van dit paper vormt. De jury is van mening dat het een relevante bijdrage is het maatschappelijk debat nu de woningcrisis hoog op de politieke agenda staat. Echter, de bijdrage leest eerder als een rapportage dan wel een wervend artikel omdat de tekst vrij zakelijk is aangevlogen. De aanbevelingen blijven op de vlakte en verdienen – samen met de conclusies - een verdere uitwerking en uitdieping.

E. Janssens en G. Stalenhoef: Gebiedswerking als verbinding tussen storm en stilte. Bouwstenen uit 100 strategische projecten voor een doorgedreven uitvoering van het beleid	46 /60	77%
---	--------	-----

Janssens en Stalenhoef brengen een glashelder betoog over de nut en noodzaak van gebiedswerking, toegespitst op het Vlaamse instrument van de subsidie voor strategische projecten. Met deze relevante bijdrage benadrukken de auteurs dat duurzame gebiedswerking op lange termijn 'rust' brengt temidden van de storm. De krachtlijnen zijn helder en leveren interessante inzichten die de Vlaamse context overstijgen, maar ook reeds gekend zijn bij gebiedswerkers. Hierdoor wordt de bijdrage als minder vernieuwend beoordeeld. De jury is van oordeel dat een wat bredere reflectie dat het instrument strategische projecten overstijgd, dit paper meer diepgang zou geven.

T. Vanoutrive: De opvallende stilte in de storm. Een dialoog over planningstheorie en competenties	52 /60	87 %
--	--------	------

Vanoutrive levert een vermakelijke verhandeling af die belangrijke theoretische inzichten koppelt aan specifieke projecten en processen. Het levert een interessante bijdrage op vanuit een planningstheoretisch perspectief en toont hoe planningstheorie relevant is en blijft. Een reflectie op de rol en deontologie van planner is essentieel als stilte in de storm. Het levert een waardevolle bijdrage op die aanspoort om eens goed stil te staan bij de waarden die achter de werkwijzen, plannen, ontwerpen en maatregelen staan die ons dagdagelijks bezighouden. De wervende manier van schrijven die is aangevat als een dialoog tussen planners van verschillende strekkingen is gemakkelijk om te lezen, doet lachen, maar maakt de rol van planningstheorie in de praktijk ook duidelijk . Iets wat je toch niet zo vaak te horen krijgt eens je je diploma in handen hebt. De jury is van mening dat dit artikel, het meest expliciet relateert aan het thema en een relevante bijdrage is voor ruimtelijke professionals in opleiding als zij die al even in de praktijk werkzaam zijn. De theoretische inzichten die in dit paper

worden beschreven, kunnen inderdaad gekoppeld worden aan concrete projecten en als zodanig dienen als afwegingskaders en zelfs handelingsperspectieven voor planologen. Niet tegenstaande is de jury van mening dat de voorbeelden en illustraties op een meer heldere manier uitgewerkt kunnen worden zodat ook deze makkelijker lezen. Alsook de lessen voor de praktijk inzake benodigde competenties, zouden wellicht baten met een verdere uitwerking. Echter, de insteek, inhoud en leesbaarheid van de dialoog maken een uitermate waardevolle bijdrage aan de plandag en de jury is van mening dat Vanoutrive's beschrijving en toepassing van de voornaamste theoretische stromingen van dit moment een uitstekend vertrekpunt vormen voor een langere dialoog tijdens de plandag zelf!

De beoordeling door de jury leverde een uitgesproken winnende paper op. Daarom heeft de jury beslist om de PlanDag-prijs 2024 ten bedrage van 1000 euro toe te kennen aan Thomas Vanoutrive met de bijdrage 'De opvallende stilte in de storm. Een dialoog over planningstheorie en competenties'.

Van harte gefeliciteerd!
Namens de jury,

Franziska Quaschnig
VRP

Lieve Custers
Bestuurslid PlanDag